

**Komisja do Spraw Petycji
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej
Warszawa**

L.dz. / 14.10 - 2024

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o Petycjach (tj. z 2017 r. poz. 1123 ze zm.), Stowarzyszenie Inspektorów Pracy Rzeczypospolitej Polskiej (dalej SIPRP), działając w interesie publicznym, a także realizując jedno ze swoich zadań statutowych, zwraca się z petycją o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w celu znowelizowania ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, uwzględniającej stan prawny wynikający z ratyfikowania i ogłoszenia w 1997 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej umowy międzynarodowej jaką jest Konwencja Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 81 dotycząca inspekcji pracy w przemyśle i handlu, przyjęta w Genewie 11 lipca 1947 r. W tym celu SIPRP postuluje:

- w art. 24 ww. ustawy uchylenie ust. 3-7

Po art. 24 ustawy dodanie art. 24a oraz art. 24b o treści

- „**art. 24a. Legitymacja służbowa inspektora pracy stanowi pełnomocnictwo o jakim mowa w art. 12 ust. 1 Konwencji Nr 81 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. z 1997 r. poz. 450), przyjętej w Genewie dnia 11 lipca 1947 r.**”
- „**art. 24b. Do kontroli przedsiębiorcy prowadzonej przez organy Państwowej Inspekcji Pracy nie stosuje się postanowień art. 49 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.**”

Uzasadnienie

Niniejsza petycja nawiązuje częściowo do petycji wniesionej w lipcu 2022 r. do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przez Stowarzyszenie Inspektorów pracy Rzeczypospolitej Polskiej, którą Komisja do Spraw Petycji uznała za zasadną i w efekcie tego skierowała do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy uwzględniającej postulat zawarty w petycji (druk sejmowy 441). Ogólnopolskie reprezentatywne organizacje związkowe, Główny Inspektor Pracy oraz inne instytucje wyraziły pozytywne stanowisko co do tego projektu lub nie zgłosiły uwag.

W toku prac legislacyjnych, w dniu 7 października 2024 r Rada Ministrów, pismem znak DSP.WPP.0640.62.2024 zajęła stanowisko do przedłożonego projektu, uznając propozycje zawarte w tym projekcie w części dotyczącej ustawy Prawo przedsiębiorców (których petycja SIPRP nie obejmowała) za zbyt daleko idące. W stanowisku Rządu podnoszono iż nie zostało przesądzone, czy legitymacja służbowa inspektora pracy jest pełnomocnictwem o jakim mowa w art. 12 ust. 1 ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji Nr 81 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu. W przywoływanym stanowisku Rady Ministrów sformułowano sugestię, że w przypadku uchylenia postulowanych zapisów w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie dotyczącym zniesienia upoważnień do kontroli przedsiębiorców, wyłączeniu z ustawy Prawo przedsiębiorców powinna podlegać co najwyżej regulacja zawarta w art. 49 ww. ustawy Prawo Przedsiębiorcy.

Zauważyć należy, że przepis ten nie zawiera uregulowań analogicznych, jak każdorazowo zawarte w art.: 48, 50, 54 i 55 - odwołujących się do realizowania kontroli na podstawie ratyfikowanych umów międzynarodowych.

W dniu 9 października 2024 r. po dyskusji jaka miała miejsce w toku prac Komisji Polityki Społecznej i Rodziny projekt ten trafił do podkomisji stałej do spraw rynku pracy, co biorąc pod uwagę ww. stanowisko Rady Ministrów oznaczać może, że nie będzie on dalej procedowany.

Zdaniem SIPRP, ale także Głównego Inspektora Pracy – zniesienie obowiązku przedkładania upoważnień do kontroli realizowanych przez inspektorów pracy u przedsiębiorców jest niezbędne dla efektywności i sprawności wypełniania przez organy Państwowej Inspekcji Pracy jej podstawowej misji, jaką jest skuteczne egzekwowanie przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, poprzez efektywne i ukierunkowane kontrole oraz działania prewencyjne, zmierzające do ograniczenia zagrożeń wypadkowych i poszanowania prawa pracy.

Dotychczasowe zapisy ustawowe w niektórych sytuacjach utrudniają przeprowadzenie efektywnej kontroli i wyeliminowanie na miejscu - zagrożeń dla zdrowia lub życia osób świadczących pracę, a nierzadko na placu budowy pracę wykonują pracownicy zatrudnieni w wielu różnych podmiotach. Nawet jeżeli okoliczności faktyczne w aktualnym stanie prawnym uzasadniają niezwłoczne rozpoczęcie kontroli w jednym z tych podmiotów po okazaniu legitymacji służbowej, to niekoniecznie przesłanka ta dotyczy także innego podmiotu, którego pracownicy świadczą tam pracę. Z inspektorskiej praktyki wynika, że obok wielu uczciwie działających przedsiębiorców zdarzają się nieuczciwi, którzy nie dopełniają ciążących na nich obowiązków jakie wiążą się z powierzaniem pracy najemnej np. zgłaszaniem pracobiorców do ubezpieczenia społecznego, zapewnieniem odpowiednich badań lekarskich, czy szkoleń bhp, a nawet zapłatą wynagrodzenia za wykonywaną pracę – czego jednak bez formalnego rozpoczęcia kontroli nie można ustalić. Niejednokrotnie zdarza się, że przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą poza siedzibą firmy lub nie wykazuje tego w KRS czy CEIDG. Nierzadkie są też przypadki, że osoba, której skargę rozpatruje inspektor pracy nie wie jak dokładnie nazywa się firma w której świadczy pracę, a jeśli dotyczy ona początkowego okresu pracy - kto nie wydał jej pisemnej umowy o pracę, nie zgłosił do ZUS-u, czy nie wypłacił wynagrodzenia. Co więcej bywa, że pracownicy są „przesuwani” pomiędzy kilkoma, podmiotami (tzw. „spółkami córkami”) funkcjonującymi pod danym adresem i nie są o tym informowani dlatego też pisząc skargę wskazują dane jakie znają. Niejednokrotnie też przedsiębiorca nie ujawnia zmian oznaczenia firmy w KRS czy CEIDG lub nie ujawnia tam oddziałów/jednostek organizacyjnych, co w praktyce niweczy możliwość realizacji kontroli w oparciu o upoważnienie wydrukowane z tych rejestrów. Ustalanie danych niezbędnych do wygenerowania w odniesieniu do każdego z podmiotów które powinny być skontrolowane niejednokrotnie zajmuje organowi kontroli nawet kilka godzin, a biorąc pod uwagę konieczność wydrukowania upoważnień, podpisania przez okręgowego inspektora pracy i ich doręczenia (w przypadku podmiotów „zamiejscowych” także ich wysyłki przez operatora pocztowego) – czas ten liczony może być w dniach. Przeciąga to znacznie czas potrzebny do przeprowadzenia kontroli, co jest bardzo niekorzystne zarówno dla efektywności działania inspektora pracy, ale także samego przedsiębiorcy, również zainteresowanego, aby zakłócenia spowodowane w jego działalności przez kontrole trwały jak najkrócej.

W naszej ocenie (a zbliżone szacunki przedstawia również Państwowa Inspekcja Pracy) – biurokratyczne czynności związane z upoważnieniami zajmują statystycznemu inspektorowi pracy w skali roku około jeden tydzień. Wpływa to na zmniejszenie ilości wykonywanych przez PIP w skali rocznej kontroli o prawie 2000!. W tylu to więc podmiotach mogli by być więc obecni inspektorzy pracy – realizując swoją misję i wpływając na stan praworządności w stosunkach pracy.

Co do proponowanego zapisu art. 24b ustawy o PIP wskazać należy, iż o tym, że niektórych ograniczeń opisanych w ustawie Prawo przedsiębiorców nie stosuje się do kontroli realizowanych przez organy Państwowej Inspekcji Pracy przesądzą jednoznacznie postanowienia art. 45 ww., ustawy wskazującego na ratyfikowane umowy międzynarodowe, a taką jest Konwencja Nr 81 Międzynarodowej Organizacji Pracy - w szczególności art. 12 i 16 tej Konwencji, które stanowią odpowiednio:

„Artykuł 12.

1. Inspektorzy pracy zaopatrzeni w odpowiednie pełnomocnictwa będą upoważnieni do:

- (a) swobodnego wstępu, bez uprzedniego zawiadomienia, o każdej porze dnia i nocy, do każdego zakładu pracy podlegającego inspekcji;
- (b) wstępu w ciągu dnia do wszelkich pomieszczeń, jeżeli mogą oni mieć uzasadnioną podstawę do przypuszczenia, że pomieszczenia te podlegają inspekcji;
- (c) prowadzenia wszelkich badań, kontroli lub dochodzeń, jakie mogą uznać za niezbędne dla upewnienia się, że przepisy prawne są ściśle przestrzegane, a w szczególności do:
  - (i) przesłuchiwania, na osobności lub w obecności świadków, pracodawcy lub personelu przedsiębiorstwa w sprawach dotyczących stosowania przepisów prawnych;

- (ii) żądania okazania wszelkich ksiąg, rejestrów lub innych dokumentów, których prowadzenie jest nakazane przez ustawodawstwo krajowe dotyczące warunków pracy, w celu sprawdzenia ich zgodności z przepisami prawnymi oraz ich kopiowania lub sporządzenia z nich wyciągów;
- (iii) zapewnienia wywieszania ogłoszeń wymaganych przez przepisy prawne;
- (iv) pobierania lub zabierania do analizy próbek materiałów i substancji używanych lub obrabianych, pod warunkiem zawiadomienia pracodawcy lub jego przedstawiciela, że zostały one pobrane lub zabrane w tym celu.”

„Artykuł 16

Przedsiębiorstwa będą kontrolowane tak często i tak starannie, jak to jest konieczne dla zapewnienia skutecznego stosowania odpowiednich przepisów prawnych.”

Podmiotowy zakres stosowania Konwencji Nr 81 MOP dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu, a także relacja ustawy o swobodzie działalności gospodarczej do ustawy o PIP oraz relacja ustawy Prawo przedsiębiorców do ustawy o PIP – stanowi jeden z głównych obszarów działalności naszego Stowarzyszenia. Od początku istnienia SIPRP na stronie internetowej www.siprp.pl opublikowaliśmy liczne stanowiska rozstrzygające to zagadnienie, takie jak (przykładowo):

– stanowisko Rządu do prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz ustawy o Państwowej Straży Pożarnej (druk nr 2739) – pismo znak DSPA-140-23(4)/10 z dnia 29 kwietnia 2010 r. ;

– stanowisko Rządu do projektu ustawy o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (druk nr 3002) – DKRM-140-253(3)/14 z daty 6 marca 2015r.

– odpowiedzi z dnia 15 czerwca 2011 oraz z dnia 12 października 2011 r. Pani Jolanty Fedak – Minister Pracy i Polityki Społecznej na interpelacje poselskie nr 22670 oraz 24347, wniesione przez Pana Stanisława Rydzonia Posła na Sejm (VI kadencji) – obie w sprawie podmiotowego zakresu stosowania Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 81 dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu przyjętej w Genewie 11 lipca 1947 r.;

– odpowiedź z dnia 31 marca 2017 r. Pana Stanisława Szweda – Podsekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny Pracy i Polityki Społecznej na interpelację poselską nr 10792, wniesioną przez Pana Józefa Brynkusa Posła na Sejm (VIII kadencji), w sprawie podmiotowego zakresu stosowania Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 81 dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu przyjętej w Genewie 11 lipca 1947 r.;

– odpowiedź z kwietnia 2017 r. Pana Mariusza Haładyja – Podsekretarza stanu w Ministerstwie Rozwoju na interpelację poselską nr 10793, wniesioną przez ww. Posła, w sprawie relacji ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (projektu z dnia 10.02.2017 r. ustawy – Prawo przedsiębiorców) do ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy;

– odpowiedź z 29 listopada 2018 r. Pana Mariusza Haładyja – Podsekretarza stanu w Ministerstwie Rozwoju na interpelację poselską nr 27076, wniesioną przez ww. Posła, w sprawie relacji ustawy – Prawo przedsiębiorców do ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy.

W aktualnym stanie prawnym postanowienia art. 24 ust 3-7 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy obligują inspektorów pracy - w przypadku, gdy kontrola ma dotyczyć przedsiębiorców - do okazania osobie reprezentującej podmiot kontrolowany, poza legitymacją służbową, także upoważnienia do kontroli. Obowiązek ten wprowadzono z dniem 23 sierpnia 2004 r. Wcześniej kontrola wszystkich podmiotów odbywała się jedynie po okazaniu legitymacji służbowej.

W obecnym stanie prawnym istnieje więc swoisty dualizm, i naruszające równość podmiotów kontrolowanych wobec prawa zróżnicowanie. Do przeprowadzenia kontroli pracodawców nieposiadających statusu przedsiębiorców wystarczającym jest okazanie przez inspektora pracy osobie reprezentującej taki podmiot legitymacji służbowej, a do przeprowadzenia kontroli pracodawców będących przedsiębiorcami legitymacji służbowej i dodatkowo upoważnienia.

Nażalenie na organy PIP – inspektorów pracy obowiązku przedkładania upoważnień do kontroli jest nie tylko rozwiązaniem niestosowanym w żadnym z krajów Unii Europejskiej, ale zdecydowanie zbędnym – co wynika z postanowień art. 12 ust. 1 Konwencji nr 81 MOP, który w opinii SIPRP zrównuje legitymację służbową inspektora pracy z pełnomocnictwem o jakim mowa w tym przepisie. W świetle podnoszonych w stanowisku Rządu wątpliwości proponuje się jednoznaczne uregulowanie tej kwestii w postulowanym art. 24a ustawy.

Uchylenie obowiązku okazania dodatkowego poza legitymacją upoważnienia do kontroli w przypadku, gdy ta dotyczyć ma przedsiębiorców będzie istotnym uproszczeniem procedur kontrolnych postulowanym zarówno przez organy Państwowej Inspekcji Pracy, jak i organizacje związkowe. Świadczą o tym pozytywne opinie przedłożone do projektu zawartego w druku sejmowym nr 441 oraz argumenty podnoszone w dyskusji jaka miała miejsce w dniu 9 października 2024 r. w trakcie pierwszego czytania projektu ustawy zawartego w druku sejmowych nr 441 przeprowadzonego w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny.

Wskazać należy przy tym, że od wielu lat zarówno Główny Inspektor Pracy, jak i Rada Ochrony Pracy przy Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, a także niektórzy spośród parlamentarzystów, przy okazji przedstawiania sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy, wielokrotnie apelowali do Sejmu RP o zniesienie tego obowiązku w odniesieniu do inspektorów pracy, zwracając uwagę m.in. na wysokie koszty z tym związane oraz zasadność uproszczenia procedur związanych z podjęciem i realizacją kontroli.

Na marginesie jedynie wskazujemy, że z istoty prawa administracyjnego i podstawowej zasady działania organów państwowych na podstawie prawa wynika, iż organ II instancji PIP, jakim jest okręgowy inspektor pracy, a tym bardziej nie będący organami PIP nadinspektorzy-kierownicy oddziałów nie mają żadnego umocowania do upoważniania organów I instancji PIP do przeprowadzania kontroli w ogólności, a w konkretnych podmiotach w szczególności. To inspektorzy pracy uprawnieni są do planowania kontroli w konkretnych podmiotach na obszarze ich działania, a okręgowy inspektor pracy plany te (w istocie jest to czynność techniczna) zatwierdza. Owa czynność nie nosi więc absolutnie cech „upoważnienia”. Okręgowy inspektor pracy mógłby więc jedynie wydawać dokument noszący cechy „poświadczenia” lub tylko informacji, iż podmiot znajduje się w planie kontroli inspektora pracy, zatwierdzonym przez okręgowego inspektora pracy.

W opinii Stowarzyszenia Inspektorów Pracy Rzeczypospolitej Polskiej, wprowadzenie postulowanych zmian nie tylko przywróci właściwe relacje między organami PIP, uwzględni wprost w ustawie wymogi Konwencji nr 81 MOP (co w niektórych przypadkach, pomimo upływu ponad 25 lat od ratyfikowania tej Konwencji, jest przedmiotem komentarzy i nieuprawnionych spekulacji) oraz w znacznej części odbiurokratyzuje proces kontrolny i uelastyczni pracę inspektorów pracy - co pozytywnie wpłynie na efektywność działania organów PIP i realizację przez PIP ustawowych zadań

Korespondencję w zakresie związanym z niniejszą petycją prosimy przesyłać wyłącznie drogą elektroniczną na adres mailowy zarzad@siprp.pl oraz siprp@onet.pl.

Niniejszym wyrażamy zgodę, o jakiej mowa w art. 4 ust. 3 ustawy o Petycjach - na pełne odwzorowanie cyfrowe niniejszej petycji na stronie internetowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz ujawnienie danych podmiotu wnoszącego petycję.

Kraków, dnia 14.10.2024 r.

w imieniu Zarządu Głównego SIPRP

PREZES
Leszek Rymarowicz
Leszek Rymarowicz

do wiadomości

Główny Inspektor Pracy

STOWARZYSZENIE INSPEKTORÓW PRACY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, PLAC SZCZEPANSKI 5, (P.O. BOX) 31-011 KRAKÓW
KRS 0000392862, NIP 676-244-95-52, REGON 122420791, WWW.SIPRP.PL; E-MAIL: ZARZAD@SIPRP.PL